

ELEKTRON CİHAZ SIĞORTASININ QAYDALARI

ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Bu qaydalar Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə və Sığorta ilə bağlı qanunvericilik aktlarına uyğun olaraq hazırlanmışdır.

1. SIĞORTA TƏMİNATININ ƏHATƏ DAİRƏSİ VƏ SIĞORTA SİNİFİ

Bu sığorta qaydaları ilə sığorta şəhadətnaməsinin əlavəsi olan və onun ayrılmaz hissəsini təşkil edən inventar cədvəlində miqdarı, istehsal tarixi, xüsusiyyətləri və dəyərləri göstərilən, ümumi bir vahid və ya ayrı-ayrı hissələrdən ibarət olan elektron cihaz, avadanlıq və ya məlumat hazırlama sistemlərinə sınaq müddətindən sonra normal işlədikləri zaman və ya iş yerində təmizləndiyi, yoxlanıldığı, yeri dəyişdirildiyi və ya bir yerdə durduğu halda aşağıdakı qəflətən baş vermiş və gözlənilməz səbəblər nəticəsində dəyən maddi ziyan və verilir:

- 1.1.1. İşçi heyətinin və ya üçüncü şəxslərin məlumsızlığı, səhvi, diqqətsizliyi və ya sabotajları;
- 1.1.2. Sığortalanmış əmlakın olduğu ərazidə edilən oğurluq və ya oğurluğa cəhd;
- 1.1.3. Dizaynın və ya materialın qüsurlu olması;
- 1.1.4. Qısa qapanma, cərəyan dəyişikliyi (artma və ya azalma), induksiya cərəyanının təsiri;
- 1.1.5. Yanğın, ildırım, partlayışlar və bunlarla əlaqədar həyata keçirilən söndürmə, xilasetmə, sökmə işləri;
- 1.1.6. Qarsılma, qaralma, duman və his;
- 1.1.7. Zəlzələ istisna olmaqla, fırtına, sel, yer sürüşməsi, torpaq çökməsi kimi təbii fəlakətlər;
- 1.1.8. Su və nəmişliyin təsiri və bunların səbəb olduğu korroziya;
- 1.1.9. İstisna edilməyən digər hallar.
- 1.2 Bu Qaydalarla müəyyən olunan sığorta növü əmlakın yanğından və digər risklərdən sığortası sinfinə aiddir.

2. ƏLAVƏ SIĞORTA HAQQI MÜQABİLİNDƏ SIĞORTA TƏMİNATINA DAXİL EDİLƏN HALLAR

Əlavə müqavilə bağlanması şərtilə aşağıdakı hallar sığorta təminatına daxil edilə bilər:

- 2.1. Təminatın əhatə dairəsinə daxil olan səbəblərlə əlaqədar meydana gələn ziyan və zərərlərin tələb etdiyi hava nəqliyyatı vasitələri istisna olmaqla, digər sürətli nəqliyyat vasitələri ilə həyata keçirilən daşınma xərcləri, normadan artıq işləməyə və istirahət və ya bayram günləri işləməyə görə ödənilən haqqqlar;
- 2.2. Səyyar və daşına bilən elektron cihazların sığorta şəhadətnaməsində göstərilən ərazidən kənara aparılması və orada işlədilməsi nəticəsində dəyən ziyan və zərərlər;
- 2.3. Sığortalanmış əmlaka zəlzələ nəticəsində dəyən ziyan və zərərlər;
- 2.4. Tətil, lokaut, iğtişas və xalq hərəkətləri və bunlara qarşı görülən inzibati və hərbi tədbirlər zamanı və ya onların nəticəsində baş verən zərər və ziyanlar;
- 2.5. Elektron məlumat hazırlama sistemlərinin yaddaşına köçürülən məlumatlar daxil olmaqla maqnitli diskler, lent, kart, birbaşa mətn formaları və s. xarici məlumatalma vasitələrinin fiziki zədələnmələri ilə əlaqədar ziyan və zərərlər;
- 2.6. Zərər dəymiş sığortalanmış cihaz və ya hissənin əvəzinə başqa bir alternativ cihaz və ya hissədən istifadə edilməsinə görə artan iş və əmək xərcləri;
- 2.7. Tıxac və qoruyuculara dəyən zərər və ziyanlar.

3. SIĞORTA TƏMİNATINA DAXİL OLMAYAN HALLAR

Aşağıdakı hallar sığorta təminatına daxil deyildir:

- 3.1. Müharibə, hər cür hərbi hərəkətlər, istila, düşmən basqını, hərbi əməliyyatlar (müharibə elan edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq), vətəndaş müharibəsi, inqilab, üsyan və bunlara qarşı görülən inzibati və hərbi tədbirlər nəticəsində dəyən ziyan və zərərlər;
- 3.2. Hər hansı nüvə partlayışı, radiasiya və ya radioaktiv çirklənmələr və bunlara qarşı görülən hərbi və inzibati tədbirlər nəticəsində dəyən bütün ziyan və zərərlər;
- 3.3. Səlahiyyətli orqanların sığortalanmış cihazlardan istifadə etmələri nəticəsində meydana gələn hər cür ziyan və zərərlər;

- 3.4. Səbəbindən asılı olmayaraq bütün növ gəlir itkisi və mülki məsuliyyətlər;
- 3.5. Sığortalanmış cihazların normal işləməsi və daim istifadə olunması nəticəsində baş verən aşınma və ərimələr və ya çürümələr, paslanma və oksidləşmə, buxar qazanlarında ərp bağlama və daşlaşma, işləmənin göstərdiyi təsirlərin, atmosfer təzyiqinin və digər bu kimi şərtlərin səbəb olduğu tədrici köhnəlmələrlə əlaqədar olan ziyan və zərərlər;
- 3.6. Sığortalanmış cihazların istehsalçısı və ya satıcılarının qanuna və ya tərəflər arasında imzalanmış müqaviləyə əsasən məsuliyyət daşdığı ziyan və zərərlər;
- 3.7. Sığortalanmış cihazlar və onların olduğu yerdə sığorta müqaviləsi imzalandığı zaman mövcud olan və sığortalıya və ya onun nümayəndəsinə məlum olan qüsurlar, çatışmazlıq və nasazlığın səbəb olduğu ziyan və zərərlər;
- 3.8. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində zərər dəymiş cihazın təmir edilmədən istifadə olunması ilə əlaqədar olan ziyan və zərərlər;
- 3.9. Sığortaçının məsuliyyət daşdığı ziyan və zərərlərlə heç bir əlaqəsi olmayan, sığortalanmış cihazların normal işləyə bilməsi üçün nizamlanması, təmir edilməsi və yoxlanılmasına görə çəkilən xərclər;
- 3.10. Tıxac və qoruyucular istisna olmaqla qoruyucu, rezin örtük, qayıq və s. bu kimi dəyişilə bilən hissələr, yağlar və ya kimyəvi maddələr kimi müəyyən müddətdən sonra dəyişilməli və ya əvəz edilməli olan materiallardan istifadə nəticəsində meydana gələn ziyan və zərərlər (bu hissə və materiallara görə, digər sığortalanmış hissələrin düşdüyü ziyan və zərərlər təminat daxilindədir);
- 3.11. Sığortalanmış cihazların üst qabığının rənglənmiş, cilalanmış, minalı və s. formalı hissələrində baş verən və xarici görünüşə xələl gətirən cızılma, sıyrılma kimi estetik qüsurlar (bu qüsurlarla əlaqədar digər sığortalı hissələrə dəyən ziyan və zərərlər təminat daxilindədir);
- 3.12. Sığortalının və ya onun adından fəaliyyət göstərən səlahiyyətli şəxsin kobud səhvi və ya qəsdən etdiyi hərəkətə görə dəyən ziyan və zərərlər.

4. SIĞORTA MƏBLƏĞİ VƏ SIĞORTA HAQQININ MÜƏYYƏN EDİLMƏSİ

Sığorta şəhadətnaməsində və onun ayrılmaz hissəsini təşkil edən inventar cədvəlində göstərilən sığortalanmış cihazların sığorta məbləği, həmin cihazların (əgər varsa, daşıma, montaj, gömrük rüsumları, vergi ödəmələri və xərcləri də daxil olmaqla) eyni vəziyyətdə olan digər cihazla əvəz edilmə xərclərinə bərabərdir. Hadisə baş verdiyi zaman hər hansı bir cihazın eyni vəziyyətdə olan digər cihazla əvəz edilməsi üçün bu prinsipə əsasən hesablanacaq məbləğ sığorta məbləğindən artıq olarsa, həmin artıq olan məbləğ sığortalı tərəfindən ödənilir.

Sığortalanmış cihazların eyni vəziyyətdə olan digər cihazla əvəz edilməsi xərclərinin sığorta məbləğindən artıq və ya əksik olması hadisə baş verməmişdən əvvəl müəyyən edilmiş olarsa, həmin tarixdən etibarən 15 gün ərzində gün hesabı ilə sığorta haqqı hesablanır, artıq və ya əskik alınan sığorta haqqı geri qaytarılır və ya sığortalı tərəfindən ödənilir.

5. SIĞORTA TƏMİNATININ HÜQUQİ QÜVVƏYƏ MİNMƏ VƏ QÜVVƏDƏN DÜŞMƏ VAXTLARI

Sığorta təminatı, əlavə razılaşma yoxdursa, sığorta şəhadətnaməsində göstərilən başlanğıc və sona çatma tarixlərində Azərbaycan vaxtı ilə saat 24.00-da hüquqi qüvvəyə minir və saat 24.00-da hüquqi qüvvəsini itirir.

6. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİ BAĞLANAN ZAMAN SIĞORTALININ MƏLUMAT VƏRƏMƏ VƏZİFƏLƏRİ

6.1. Sığortaçı sığorta müqaviləsini, sığortalının riskin mahiyyətini tam bildirməsi şərtilə təklifdə, təklif yoxdursa, sığorta şəhadətnaməsində və ya onun əlavələrində yazdığı məlumatına əsasən bağlayır.

Sığortalının məlumatının yalan və yaxud yarımçıq olması hallarında sığortaçı sığorta müqaviləsini imzalamaya bilər və ya:

6.1.1. Sığortalı bunu qəsdən etmişdirsə, sığortaçı vəziyyəti öyrəndiyi andan etibarən 1 ay ərzində müqaviləni ləğv edə və ya müqaviləni davam etdirərək həmin vaxt üçün sığorta haqqı fərqini tələb edə bilər. Bu ləğv etmə müddəti ərzində sığorta hadisəsi baş vermiş olarsa, Sığortaçı ödəniş verməyə bilər;

6.1.2. Sığortalı bu hərəkəti bilmədən etmişdirsə, sığortaçı vəziyyəti öyrəndiyi tarixdən etibarən 1 ay ərzində müqaviləni ləğv edə və ya həmin vaxt üçün sığorta haqqı fərqini almaqla müqaviləni davam etdirə bilər.

Sığortalı tələb edilən sığorta haqqı fərqini qəbul etmədiyini 15 gün ərzində bildirərsə, sığorta müqaviləsi ləğv edilmiş hesab olunur.

Sığortaçı tərəfindən tətbiq olunan ləğv etmə bu haqda sığortalıya sifarişli məktub vasitəsilə məlumat göndərildiyi tarixdən 5 iş günü sonra, sığortalı tərəfindən tətbiq edilən ləğv etmə bu haqda sığortaçıya sifarişli məktub vasitəsilə məlumat göndərildiyi tarixdən sonrakı gün saat 24.00-da hüquqi qüvvəyə minir. Ləğv etmənin hüquqi qüvvəyə mindiyi tarixə qədər keçən müddətin sığorta haqqı, müqavilə sığortaçı tərəfindən ləğv edildikdə gün hesabı, sığortalı tərəfindən ləğv edildikdə isə qısa müddətli sığorta kimi hesablanır və artıq qalan məbləğ geri qaytarılır;

6.2. Vaxtında istifadə olunmayan ləğv etmə və ya sığorta haqqının fərqini tələb etmək hüququ etibarsız sayılır;

6.3. Sığortalının hərəkətində heç bir qəsd müəyyən edilmədiyi hallarda sığorta hadisəsi:

- sığortaçı vəziyyəti öyrənməmişdən əvvəl;
- sığortaçı müqaviləni ləğv etməyi tələb edə biləcəyi müddət ərzində;
- və yaxud bu təklifin hüquqi qüvvə qazanması üçün lazım olan müddət ərzində

baş verərsə onda sığortaçı, sığorta ödənişini sığortalının məlumatına əsasən hesablanan sığorta haqqı ilə həqiqətdə ödənilməli olan sığorta haqqı arasındakı nisbətə uyğun olaraq ödəyir.

7. SIĞORTA MÜDDƏTİ ƏRZİNDƏ TƏRƏFLƏRİN VƏZİFƏLƏRİ VƏ MƏSULİYYƏTİ

7.1. Müqavilə imzalandıqdan sonra sığortalanmış cihazların təklifdə, təklif yoxdursa, sığorta şəhadətnaməsində və ya onun əlavələrində göstərilən yeri və ya vəziyyəti sığortaçının razılığı olmadan dəyişdirilərsə, sığortalı bu haqda əgər dəyişiklik;

- özü tərəfindən, yaxud onun açıq və ya gizli razılığı ilə başqası tərəfindən edilibsə, dərhal,
- onun açıq və ya gizli razılığı olmadan başqa bir şəxs tərəfindən edilibsə, vəziyyəti öyrənən kimi dərhal,
- hər iki halda ən gec 8 gün ərzində sığortaçıya məlumat verməlidir.

7.2. Sığortaçı vəziyyəti öyrəndikdən sonra, bu dəyişiklik sığorta müqaviləsinin pozulmasını və ya daha ağır şərtlər irəli sürülməsini tələb edərsə, 8 gün ərzində:

- müqaviləni ləğv edə və ya;
- sığorta haqqının fərqini tələb etməklə sığortanı davam etdirə bilər.

7.3. Sığortalı 8 gün ərzində sığorta haqqının fərqini kimi tələb olunan məbləğlə razılaşmadığını bildirərsə müqavilə ləğv olunmuş hesab olunur.

7.4. Sığortaçı tərəfindən həyata keçirilən ləğv etmə sifarişli məktub vasitəsilə sığortalı məlumat göndərildiyi tarixdən 5 iş günü sonra, sığortalı tərəfindən həyata keçirilən ləğv etmə isə bu haqda sığortaçıya sifarişli məktub vasitəsilə məlumat göndərildiyi tarixdən sonrakı gün saat 24.00-da hüquqi qüvvə qazanır.

7.5. Ləğv etmənin hüquqi qüvvəyə mindiyi tarixə qədər keçən müddətin sığorta haqqı, müqavilə sığortaçı tərəfindən ləğv edildikdə gün hesabı, sığortalı tərəfindən ləğv edildikdə isə qısa müddət hesabı əsas götürülməklə hesablanır və artıq qalan məbləğ geri qaytarılır.

7.6. Vaxtında istifadə olunmayan ləğv etmə və ya sığorta haqqı fərqini tələb etmə hüququ etibarsız sayılır.

7.7. Sığortalanmış cihazın təklifdə, təklif yoxdursa, sığorta şəhadətnaməsində və ya onun əlavələrində göstərilən yerinin və ya vəziyyətinin dəyişməsinə öyrənmiş sığortaçı sığorta haqqını qəbul edərsə və ya sığorta müqaviləsinin heç bir dəyişiklik edilmədən qüvvədə qalmasına razı olduğunu bildirərsə ləğv etmə və ya sığorta haqqı fərqini tələb etmə hüququnu itirir.

7.8. Sığortalanmış cihazların yerinin və ya vəziyyətinin dəyişdirilməsi riskin başvermə ehtimalını artırarsa və sığortalı bunu xəbərdarlıq müddəti ərzində qəsdən bildirməzsə, xəbərdarlıq müddəti başa çatdıqdan sonra baş verən hadisələrə görə sığorta ödənişi verilmir.

7.9. Xəbərdarlıq qaydaları qəsdən pozulmamışdırsa, alınan sığorta haqqı ilə alınmalı olan sığorta haqqı arasındakı fərq hadisəyə görə ödənilməsi nəzərdə tutulan sığorta ödənişindən çıxılır.

7.10. Dəyişiklik hadisənin baş verməsinin qarşısının alınmasına kömək edərsə və daha az sığorta haqqı tələb edərsə sığortaçı bu dəyişikliyin baş verdiyi tarixdən başlayaraq müqavilənin başa çatmasına qədər olan müddət üçün sığorta haqqı fərqini gün hesabı hesablayır və fərqini sığortalıya qaytarır.

Bu şərtlər sığortalıya eyni qaydada tətbiq edilir.

8. MÜLKİYYƏT SAHİBİNİN DƏYİŞDİYİ HALLAR

8.1. Sığortalanmış əmlakın mülkiyyət sahibi dəyişdiyi təqdirdə sığorta müqaviləsi öz hüquqi qüvvəsində qalır və sığortalının sığorta şəhadətnaməsi ilə əlaqədar bütün hüquq və vəzifələri yeni mülkiyyət sahibinə keçir. Bu zaman sığortalı və sığortanın mövcudluğunu öyrənən yeni sahibkar mülkiyyət dəyişikliyinə 15 gün ərzində sığortaçıya bildirməlidirlər. Bu şərt yerinə yetirilməzsə, sığortaçı bu xəbərdarlıq müddətindən sonra baş verən hadisələrə görə məsuliyyətdən azad edilir.

8.2. Sığortaçı dəyişikliyi, yeni sahibkar isə sığortanın mövcudluğunu öyrəndiyi tarixdən etibarən 8 (səkkiz) gün ərzində sığorta müqaviləsini ləğv edə bilərlər.

Vaxtında istifadə olunmayan ləğv etmə hüququ etibarsız sayılır.

8.3. Sığortaçı tərəfindən həyata keçirilən ləğv etmə, bu haqda sığortalıya sifarişli məktub vasitəsilə məlumat göndərildiyi tarixdən hesablanmaqla 5 iş günü sonra saat 24.00-da, sığortalı tərəfindən həyata keçirilən ləğv etmə isə bu haqda sığortaçıya sifarişli məktub vasitəsilə məlumat göndərildiyi günün sabahı saat 24.00-da hüquqi qüvvə qazanır.

8.4. Ləğv etmənin hüquqi qüvvəyə mindiyi tarixə qədər keçən müddətin sığorta haqqı, ləğv etmə sığortaçı tərəfindən həyata keçirilərsə gün hesabı əsas götürülməklə, ləğv etmə yeni mülkiyyət sahibi tərəfindən həyata keçirildikdə isə, qısa müddətli sığorta kimi əsas götürülməklə hesablanır və artıq qalan məbləğ yeni mülkiyyət sahibinə qaytarılır.

8.5. Sığorta olunmuş cihazların sahibi dəyişdiyi zaman mövcud sığorta haqqı borclarına görə sığortalı və ləğv etmə hüququndan istifadə etməyən yeni mülkiyyət sahibi birlikdə cavabdehdir.

8.6. Sığortalı vəfat edərsə, onun bu sığorta müqaviləsi ilə əlaqədar bütün hüquq və vəzifələri heç bir dəyişiklik edilmədən yeni mülkiyyət sahibinə (varisə) keçir.

9. SIĞORTA HAQQININ ÖDƏNİLMƏSİ VƏ SIĞORTAÇININ MƏSULİYYƏTİNİN BAŞLANMASI

9.1. Sığorta haqqının bütövlükdə və ya hissə-hissə ödənilməsi razılaşdırıla bilər. Sığorta haqqı (ilkin hissə) ən gec sığorta şəhadətnaməsi təqdim olunan vaxt (hissə-hissə ödənilməs razılaşdırılıbsa qalan hissələr sığorta şəhadətnaməsində göstərilən müddətlərdə) ödənilməlidir.

9.2. Sığorta haqqı (ilkin hissə) sığorta şəhadətnaməsi təqdim olunan vaxt ödənməzsə, sığortaçı sığorta ilə əlaqədar heç bir məsuliyyət daşımır.

9.3. Sığorta hadisəsi baş verdiyi hallarda hissələrin hamısı bir dəfəyə sığorta ödənişindən tutulur.

9.4. Sığortaçı ümumi sığorta haqqı borcunu vaxtında ödəməyən sığorta etdirənə borcunun 1 (bir) ay ərzində ödənilməyəcəyi təqdirdə müqavilənin ləğv olunacağını sifarişli məktubla bildirir. Göstərilən müddət ərzində borc ödənməzsə, müqavilə qüvvədən düşmüş hesab edilir və sığortalı çəkilən xərcləri və ləğv etmə tarixinə qədər keçən vaxt üçün qısa müddətli sığorta kimi hesablanan sığorta haqqının sığortaçıya ödənməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

10. SIĞORTALININ SIĞORTA ŞƏHADƏTNAMƏSİ HÜQUQİ QÜVVƏDƏ OLDUĞU MÜDDƏT ƏRZİNDƏ VƏZİFƏLƏRİ

10.1. Sığortalı sığortalanmış elektron cihazların təhlükəsizliyi və qorunması üçün lazımi tədbirlər görməlidir.

10.2. Sığortalı sığortalanmış elektron cihazları normal vəziyyətdə və işlək halda saxlamaq üçün lazımi tədbirlər görməli, həddən artıq yüklənmələrin qarşısını almalı, səlahiyyətli orqanlar tərəfindən qoyulan, xüsusilə də elektron cihazların işlədilməsi və onlara qulluq edilməsi ilə əlaqədar qayda və təlimatlara tam əməl etməlidir.

10.3. Sığortaçının istədiyi vaxt səlahiyyətli nümayəndəsi vasitəsilə sığorta etdirilmiş elektron cihazlara nəzarət etmək və onları yoxlamaq səlahiyyəti vardır. Sığortalı bu yoxlamalara icazə verməyə və kömək etməyə və sığortaçının məsləhət biləcəyi tədbirləri həyata keçirməyə görə cavabdehdir.

11. SIĞORTA HADİSƏSİ BAŞ VERDİYİ ZAMAN SIĞORTALININ VƏZİFƏLƏRİ

Zərər baş verdiyi zaman sığortalı:

11.1. Zərərin baş verdiyini öyrəndikdən sonra dərhal və ya ən gec 3 gün ərzində sığortaçıya məlumat verməli müvafiq mühafizə və xilasətmə tədbirlərini həyata keçirməli və bu məqsədlə sığortaçı tərəfindən ona verilmiş təlimata, imkan daxilində, maksimum əməl etməlidir;

11.2. Hadisənin səbəbini, hansı şəraitdə və şərtlər daxilində baş verdiyini öyrənmək, zərər və ziyanın məbləğini müəyyən etmək üçün lazımi və sığortalı tərəfindən təmin olunması mümkün olan məlumat və sənədləri (əslı, təsdiq edilmiş surət və ya kserosurəti) sığortaçının tələbinə əsasən dərhal ona verməli və zərərin təqsirkar üçüncü şəxs tərəfindən ödənilməsi hüququndan istifadə olunması üçün lazım olan, qoruna bilən müvafiq məlumat və sənədləri verməlidir;

11.3. Ziyan və zərərin təxmini məbləğini bildirən məlumatı münasib vaxt ərzində sığortaçıya verməlidir;

11.4. Zərərle əlaqədar hadisənin baş verdiyi yer və əmlaklarda zəruri hallar istisna olmaqla heç bir dəyişiklik etməməlidir.

Sığortalı yuxarıdakı şərtlərə uyğun olaraq sığortacıya məlumat verdikdən sonra müəssisənin iş tempinin aşağı düşməməsi məqsədilə kiçik həcmli təmir işlərinə (təmir etmə haqda xəbərdarlığın verilməsi şərtlə sığortanın səlahiyyətli nümayəndələrinin gəlməsini gözləmədən) başlaya bilər.

Sığortacı, hadisənin baş verdiyinin öyrəndikdən sonra 7 gün ərzində hadisə yerinə öz ekspertini göndərməzsə, sığorta etdirən heç bir şərtə əməl etmədən müstəqil şəkildə təmir işlərinə başlaya bilər.

11.5. Sığortanın səlahiyyətli nümayəndələrinin ödəniş cavabdehliyi və məbləğini, zərərin təqsirkar üçüncü şəxslər tərəfindən ödənilməsi hüququnu müəyyən edilməsi üçün sığorta olunmuş yer və ya əmlaklarda, bunlarla əlaqədar sənədlər üzərində aparılacaq yoxlama və tədqiqatlara icazə verməlidir;

11.6. Sığortalı əmlak oğurlandıqda vəziyyəti öyrənən kimi dərhal hüquq-mühafizə orqanlarına xəbər verməli və onlardan alacağı protokolu sığortacıya təqdim etməlidir;

11.7. Sığorta olunmuş yer və ya əmlak başqa bir sığorta şirkətində sığorta olunmuşsa bunu sığortacıya bildirməlidir.

12. ZƏRƏRİN MÜƏYYƏN EDİLMƏSİ

12.1. Sığorta etdirilmiş əmlaklarda meydana gələn zərər və ziyanın məbləği sığorta şəhadətnaməsinə uyğun olaraq tərəflərin razılığı ilə müəyyən edilir. Tərəflər razılığa gələ bilmədikləri təqdirdə, zərərin məbləği bu sahənin işini bilən mütəxəssis mühəndislər arasından birlikdə seçilmiş ekspertlər tərəfindən müəyyən edilir.

12.2. Tərəflər eksperti birlikdə seçmək haqqında razılığa gələ bilməzlərsə, onda hər biri ayrılıqda öz ekspertini seçir və bunu digər tərəfə bildirir. Tərəflərin ekspertləri seçildikləri tarixdən etibarən 7 gün ərzində, hadisə ilə əlaqədar tədqiqata başlamazdan əvvəl üçüncü bitərəf eksperti seçirlər. Bitərəf ekspertin, yalnız tərəfli ekspertlərin razılığa gələ bilmədikləri məsələlər haqqında rəy vermək səlahiyyəti vardır. Bitərəf ekspert öz rəyini ayrıca və ya tərəflərin ekspertlər ilə birlikdə ümumi bir rəy vasitəsilə bildirə bilər. Ekspert rəyləri tərəflərə eyni vaxtda təqdim olunur.

12.3. Ekspert rəylərində aşağıdakılar göstərməlidir:

- həm hər bir hissə üçün müəyyən ediləcək ziyan və zərərin məbləği, həm də ziyan və zərərin bilinən və ya müəyyən edilən səbəbi;

- zərəre uğramış cihazların hadisənin baş verdiyi tarixdən 1 gün əvvəlki həqiqi dəyəri və bərpa xərcləri;

- təmir və ya başqa hallar üçün istifadə oluna biləcək uçuc və dağıntıların həcmi və dəyəri.

12.4. Tərəflərdən hər hansı biri digər tərəfə məlumat verdiyi tarixdən etibarən 15 gün ərzində öz ekspertini təyin etməzsə, yaxud tərəflərin seçdiyi ekspertlər üçüncü bitərəf ekspertin seçilməsi ilə əlaqədar təyin olunduqları tarixdən etibarən 7 gün ərzində razılığa gələ bilməzlərsə, tərəflərin ekspertləri və ya bitərəf ekspert tərəflərdən birinin təklifi ilə zərərin baş verdiyi ərazidə yerləşən, iqtisad mübahisələrinə baxmağa səlahiyyəti olan məhkəmə tərəfindən, mütəxəssis olan şəxslər arasından seçilir.

12.5. Tərəflər, bitərəf ekspertin (bu ekspert istər tərəflərin ekspertləri, istərsə də səlahiyyətli məhkəmə tərəfindən seçilmiş olsun) sığortanın və ya sığortalının yaşadığı və ya hadisənin baş verdiyi ərazidən kənarda seçilməsini tələb etmək hüququna malikdir və bu tələb təmin edilməlidir.

12.6. Ekspert vəfat edər, vəzifəsindən istefa verər və ya rədd edilərsə, onun əvəzinə eyni şərtlərlə başqa ekspert seçilir və hadisənin tədqiqi yarımçıq qaldığı yerdən davam etdirilir.

12.7. Sığortalının vəfat etməsi təyin edilmiş eksperti vəzifə məsuliyyətindən azad etmir.

Ekspertin iş qabiliyyəti ilə əlaqədar etirazlar bu şəxslərin təqdim olunduqları tarixdən etibarən 7 gün ərzində bildirilməlidir. Bu vaxt başa çatdıqdan sonra etiraz hüququ qüvvədən düşür.

12.8. Ekspertlər öz tədqiqatlarında tam sərbəstdirlər.

12.9. Ziyan və zərərin məbləği müəyyən edildiyi zaman ekspertlər lazım bildikləri dəlilləri, zərər çəkmiş sığortalanmış əmlakın və onun dəyərinin müəyyən edilməsi üçün lazım olan qeydləri və sənədləri tələb edə və yerində tədqiqatlar apara bilərlər.

12.10. Tərəflərin ekspertlərinin, yaxud üçüncü ekspertin zərərin məbləği ilə əlaqədar verəcəkləri rəy qətidir və tərəflər bu rəyə əməl etməlidirlər. Sığortalı ekspert rəyi olmadan sığortacıdan ödəniş tələb edə və ona qarşı iddia qaldıra bilməz. Ekspertin rəyinə, yalnız onların real vəziyyətdən açıq-aşkar fərqləndiyi zaman etiraz edilə bilər və bu rəyin ləğv edilməsi ilə bağlı rəyin bildirildiyi tarixdən etibarən bir həftə ərzində hadisənin baş verdiyi ərazidə yerləşən iqtisad mübahisələrini həll etməyə səlahiyyəti olan məhkəmələrdə iddia qadını bilər.

12.11. Tərəflər, ödəniş məbləği ilə əlaqədar razılığa gələ bilməzlərsə, bu məbləğ yalnız ekspertin rəyi ilə müəyyən edilir.

12.12. Tərəflərin hər biri öz seçdiyi ekspertin haqqını ödəyir. Üçüncü bitərəf ekspertin haqqını tərəflər birlikdə ödəyirlər.

12.13. Ziyan və zərər məbləğinin müəyyən edilməsi təminat verilən risklər, sığorta məbləği, sığorta haqqı, əmlakın dəyərindən artıq və ya əskik olan sığortası, sığorta məsuliyyətinin başlaması, hüquqları ləğv

edəcək və məhdudlaşdıracaq səbəblərlə əlaqədar sığorta şəhadətnaməsində və qanunvericilikdə göstərilən müddəa və şərtlərə və onların tətbiq olunmasına təsir etmir.

13. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN AZALDILMASI VƏ YA ONUN ÖDƏNİLMƏSİNDƏN İMTİNA HALLARI

13.1. Sığortalı sığorta hadisəsi baş verdiyi zaman öz vəzifələrini yerinə yetirməz və bunun nəticəsində

zərərin məbləği artarsa, sığortaçının verəcəyi ödəniş göstərilən səbəbə görə artan məbləğ həcmində azaldılır;

13.2. Sığortalı hadisənin baş verməsinə qəsdən şərait yaradar və ya qəsdən zərərin həcmi artıracaq hərəkətlər edərsə, sığorta ödənişi almaq hüququnu itirir.

14. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN HESABLANMASI

Sığorta ödənişinin məbləği aşağıdakı şərtlər daxilində müəyyən edilir:

14.1. Təmir edilə bilən zərər və ziyan (qismən zərər) halında sığorta ödənişinin məbləği dəyişdiriləcək ehtiyat hissələrin eyni vəziyyətdə olan digər cihazın alış qiymətinin, həmin hissələrin quraşdırılması üçün ödəniləcək haqların və əgər varsa, nəqliyyat, sökmə və montaj xərcləri, gömrük, vergi və rüsum ödəmələri daxil olmaqla zərər dəymiş cihaz və ya hissənin hadisədən əvvəlki vəziyyətinə gətirilməsi üçün lazım olan xərclərin və əlavə müqavilə bağlanmış olarsa, bu şərtlərin 2.1., 2.2. və 2.7. yarımbəndlərində göstərilən haqq və xərclərin ümumi cəmindən ibarət olur.

Təmir işi ilə əlaqədar köhnə hissənin yerinə təzə hissə qoyulmasına görə ödənişin məbləği azaldılmır. Yenidən istifadə olunması mümkün olan hissələrin (sovtaj) dəyəri ödəniş məbləğindən çıxılır.

14.2. Sığorta şəhadətnaməsində göstərilən cihazlardan biri və ya hamısı məhv olduqda:

Sığorta ödənişinin məbləği cihazların təzəsinin hadisə baş verdiyi tarixdəki cari qiymətindən köhnəlmə və aşınma nisbətləri və xilas edilən hissələrin dəyərlərinin çıxılması və əldə olunan məbləğə sökmə xərclərinin, nəqliyyat, gömrük vergisi, digər vergi, rüsum və xərclərin və bu xüsusda müqavilədə başqa bir şərt nəzərdə tutulubsa, bu şərtlərin 2.1., 2.2. və 2.7. yarımbəndlərində göstərilən haqq və xərclərin əlavə edilməsi yolu ilə hesablanan məbləğdən ibarət olur.

Yuxarıda 14.1. yarımbəndində göstərilən təmir xərcləri bu bəndə əsasən müəyyən edilən ödəniş məbləği ilə bərabər və ya ondan artıq olarsa, cihaz tam zərəre uğramış hesab edilir.

14.3. Hadisə baş verdiyi zaman sığorta şəhadətnaməsi və əlavələrində hər bir cihaz və ya hissə üzrə göstərilən azad olma (sığorta ödənişindən qismən azad olma) nisbəti, 14.1. və 14.2. yarımbəndləri əsasında hesablanacaq ödəniş məbləğindən çıxılır;

14.4. Bütün hallarda sığortaçının məsuliyyəti sığorta şəhadətnaməsində və ya əlavələrində göstərilən sığorta məbləği ilə məhdudlaşır;

Sığortalanmış cihazların sığorta şəhadətnaməsinin əlavə edilən inventar cədvəlində göstərilən dəyəri həmin cihazların hadisə baş verdiyi zamankı real bazar dəyərlərinin müəyyən edilməsi üçün əsas götürülə bilməz. Real bazar dəyəri bu şərtlərin 4-cü bəndinə əsasən hesablanacaq sığorta məbləğinə uyğun olmadıqda sığorta ödənişinin məbləği onların arasındakı fərq nisbətinə uyğun olaraq müəyyən edilir;

14.5. Sığorta şəhadətnaməsi ilə təminat verilən hadisəyə başqa bir sığorta şəhadətnaməsi ilə də təminat verilmiş olarsa, müştərək sığorta əsasları tətbiq edilir;

14.6. Son təmir xərclərinin bir hissəsini təşkil etməyən müvəqqəti təmir xərcləri üçün sığortaçı ödəniş vermir;

14.7. Zərər baş verdikdən sonra cihaza hər hansı bir əlavənin edilməsi, yeniləşdirilməsi (modifikasiya) və iş imkanının artırılması ilə əlaqədar işlərə görə çəkilən xərclər sığorta təminatının əhatə dairəsinə daxil deyildir.

15. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİ

15.1. Sığortaçı zərər dəymiş cihazları və ya onların zərər dəymiş hissələrini təmir etdirə və ya eyni vəziyyətdə olan digər cihazla əvəz edə, habelə onların dəyərini nağd yolla da ödəyə bilər.

Sığortaçı ödənişləri, təmir və eyni vəziyyətdə olan digər cihaz ilə əvəz etməklə əlaqədar faktura və sənədlər ona təqdim edildikdən sonra həyata keçirir.

15.2. Oğurluq nəticəsində baş verən ziyan və zərərlərdə:

15.2.1. Ödəniş oğurluq iddiasının doğruluğunu sübut edən məlumat və sənədlər sığortaçıya verildikdən sonra bir ay ərzində verilir.

15.2.2. Əgər hüquq sahibi və ya sığortalı haqqında polis və ya məhkəmə orqanlarında cinayət işi açılmış olarsa, sığortaçı ödənişi həmin istintaq işinə xitam verilənə qədər təxirə sala bilər.

15.2.3. Sığortalı ödəniş verildikdən sonra oğurlanmış sığortalı cihazların hamısını və ya bir hissəsini taparsa və ya onlar haqqında müəyyən bir məlumat əldə edərsə, vəziyyəti yazılı şəkildə dərhal sığortaçıya bildirməlidir.

15.2.4. Sığortalı tapılan cihazlar üzərindəki mülkiyyət hüququnu sığortaçının tələbinə əsasən ona vermək məcburiyyətindədir. Tapılan cihazların dəyəri sığortaçı tərəfindən tamamilə ödənilmiş olarsa, sığortalı ödənişi geri qaytarmalı və ya həmin cihazları sığortaçının mülkiyyətinə verməlidir. Sığortalı bununla bağlı son qərarını sığortaçının tələb etdiyi tarixdən etibarən iki həftə ərzində bildirməlidir. **Sığortalı** öz qərarını bu müddət ərzində bildirməzsə, seçim hüququ sığortaçıya keçir.

15.2.5. Tapılmış cihazların dəyərinin müəyyən bir hissəsi ödənilmiş olarsa, sığortalı ödənişi geri qaytarmaqla həmin cihazları özündə saxlaya bilər. Sığortalı tapılmış cihazları özündə saxlamaq istəyini sığortaçının tələbindən sonra iki həftə ərzində bildirməzsə, həmin cihazlar sığortaçının razılığına əsasən auksion vasitəsilə satılır və satışdan gələn gəlirdən satış xərcləri çıxıldıqdan sonra yerdə qalan məbləğdən ödənişin məbləğinə bərabər olan vəsait sığortaçıya verilir.

15.2.6. Tapılmış cihazların dəyərində oğurlanma nəticəsində müəyyən bir ucuzlaşma olarsa, sığortaçı bununla əlaqədar zərəri ödəməyə görə məsuliyyət daşıyır.

16. ZƏRƏR VƏ ÖDƏNİŞİN SONA ÇATMASI

16.1. Sığortaçı ödədiyi sığorta ödənişinin müqabilində və həmin ödənişə müvafiq nisbətdə hüquqi baxımdan sığortalının təqsirkar üçüncü şəxslərə qarşı iddia qaldırmaq hüququna sahib olur. Sığortaçı hər hansı bir iddia irəli sürərsə, bu məsələni aydınlaşdırmaq üçün lazım olan və əldə edilməsi mümkün olan sənədləri və məlumatları sığortalı ona mütləq təqdim etməlidir.

16.2. Sığorta hadisəsi nəticəsində elektron cihaz məhv olarsa, sığorta ödənişi ödəndikdən sonra sığorta təminatı sona çatmış hesab olunur. Zədələnmə halında isə, sığorta məbləği hadisənin baş verdiyi tarixdən etibarən verilən ödənişin məbləği qədər azaldılır.

16.3. Sığorta məbləği, sığorta şəhadətnaməsində müxtəlif vahidlər (növlər və qrup) halında göstərilir və bu vahidlərdən (növlər və ya qruplardan) biri və ya bir neçəsi tamamilə zərərə uğrayarsa, həmin vahidlərə (növlər və ya qruplara) aid olan sığorta təminatı hadisənin baş verdiyi tarixdə sona çatır. Qismən zərər halında isə hər bir vahid (növlər və ya qrup) üçün müəyyən edilmiş olan sığorta məbləği zərərin baş verdiyi tarixdən etibarən verilmiş sığorta ödənişinin məbləği qədər azaldılır.

16.4. Sığorta məbləğinin azalması hallarında, hadisənin baş verdiyi tarixdən etibarən gün hesabı əsas götürülərək əlavə sığorta haqqı alınmaq şərtilə sığorta məbləği əvvəlki həcminə qədər artırıla bilər.

16.5. Sığortaçı tərəfindən həyata keçirilən ləğv etmə bu haqda sifarişli məktub vasitəsi ilə sığortalıya məlumat göndərildiyi tarixdən hesablanmaqla 5 iş günü sonra saat 24.00-da hüquqi qüvvə qazanır və ləğv etmənin hüquqi qüvvəni qazandığı vaxta qədər keçən müddətin sığorta haqqı gün hesabı əsas götürülməklə hesablanır və artıq qalan məbləğ sığortalıya qaytarılır.

Sığortalı tərəfindən həyata keçirilən ləğv etmə zamanı, bu ləğv etmə, sığortaçıya sifarişli məktub vasitəsilə məlumat göndərildiyi günün sabahı saat 24.00-da hüquqi qüvvə qazanır və istifadə olunmayan müddətin sığorta haqqı geri qaytarılır.

17. SİĞORTA ÖDƏNİŞİNİN VERİLMƏSİ ÜÇÜN TƏLƏB OLUNAN SƏNƏDLƏRİN SİYAHISI

17.1. Sığorta ödənişinin verilməsi üçün tələb olunan sənədlər aşağıdakılardır:

17.1.1. sığorta hadisəsi baş verdikdə, sığortalının, sığorta olunanın və ya digər faydalanan şəxsin sığortaçıya ünvanladığı yazılı sığorta tələbi;

17.1.2. sığorta hadisəsi hesab edilə bilən hadisə ilə bağlı səlahiyyətli (aidiyyətli) dövlət orqanının hadisə barədə təqdim etdiyi müvafiq sənəd(lər);

17.1.3. ixtisaslaşmış və səlahiyyətli qurum tərəfindən zərər məbləğini təsdiqləyən rəsmi sənəd;

17.1.4. faydalanan şəxs fiziki şəxs olduqda onun şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti, hüquqi şəxs olduqda isə onun sığorta ödənişini almaq üçün təyin edilən nümayəndəsinə verilmiş müvafiq etibarnamə;

17.1.5. sığorta olunanın sığorta predmeti üzərində sahibliyinin və/və ya istifadəsinin qanuna uyğunluğunu təsdiq edən müvafiq sənədin surəti;

17.1.6. sığorta olunan sığorta predmetinin mülkiyyətçisi olmadıqda, sığorta predmeti üzrə sərəncam hüququnu təsdiqləyən sənədin surəti.

18. MÜLKİYYƏT HÜQUQUNUN VERİLMƏSİ

Əlavə razılaşma yoxdursa, zərər dəymiş əmlakların mülkiyyət hüququ sığortaçıya verilir.

19. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ XİTAM VERİLDİKDƏ SİĞORTA HAQQININ HESABLANMASI

Sığorta müqaviləsi tərəflərdən birinin təşəbbüsü ilə digər tərəfin 30 (otuz) gün əvvəlcədən sığorta müqaviləsində göstərilmiş ünvana yazılı xəbərdarlıq göndərildikdən sonra xitam verilir.

Sığorta müqaviləsinə Sığortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığortaçı çəkilmiş xərclər çıxılmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını ona qaytarır; əgər bu tələb sığortaçının sığorta müqaviləsi şərtlərini pozması ilə bağlıdırsa o, sığorta haqlarını sığortalıya bütünlüklə qaytarır.

Sığorta müqaviləsinə Sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə o, sığortalının sığorta haqlarını bütünlüklə qaytarır; əgər bu tələb sığortalının sığorta müqaviləsi şərtlərini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı çəkilmiş xərclər çıxılmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını qaytarır.

20. MƏLUMAT VƏ XƏBƏRDARLIQLAR

20.1. Sığortalı məlumat və xəbərdarlıqları sığortaçıya və ya sığorta müqaviləsinin imzalanması işinə vasitəçilik edən agentliyə sifarişli məktub vasitəsi ilə bildirilir.

20.2. Sığortaçının məlumat və xəbərdarlıqları sığortalı sığorta şəhadətnaməsində göstərilən ünvanına, bu ünvan dəyişmişsə sığortaçıya və ya sığorta müqaviləsinin bağlanmasına vasitəçilik edən agentliyə bildirilən son ünvana eyni formada çatdırılır.

20.3. Tərəflərə imza müqabilində şəxsən təqdim edilən məktublar və ya teleqramlar vasitəsilə bildirilən məlumat və xəbərdarlıqlar sifarişli məktub vasitəsilə bildirilən məlumat və xəbərdarlıqlar səviyyəsində hüquqi qüvvəyə malikdir.

20.4. Hadisənin baş verməsi və ya təmir işlərinə başlanması ilə əlaqədar məlumatlar mütləq təcili formada bildirilməlidir. Məlumat verilmədən təmir işlərinə başlanılmamalıdır.

21. KOMMERSİYA VƏ İŞ SİRLƏRİNİN QORUNMASI

Sığortaçı sığortalıya aid öyrənəcəyi bütün kommersiya və iş sirrlərinin gizli saxlanmaması səbəbindən sığortalı dəyəcək zərərə görə məsuliyyət daşıyır.

22. MÜBAHİSƏLƏRƏ BAXILMASI

Sığorta müqaviləsi üzrə ortaya çıxan mübahisələr tərəflərin danışıqları yolu ilə həll edilir. Razılığa gəlinmədiyi təqdirdə mübahisələrə Azərbaycan Respublikasının mövcud qanunvericiliyində müəyyən olunmuş qaydada aidiyyəti məhkəmələrdə baxılır.

23. İDDİA MÜDDƏTİ

Sığorta şəhadətnaməsindən irəli gələn bütün tələblər Azərbaycan Respublikasının Mülki Qanunvericiliyi ilə müəyyənləşdirilmiş müddətdə həll edilir.

24. XÜSUSİ ŞƏRTLƏR

Bu qaydalarla və əgər varsa əlaqədar izahatlarla (kloz) ziddiyyət təşkil etməməsi şərtilə xüsusi şərtlər qəbul oluna bilər.